

Jornada sobre partenariats en projectes EU: Habitatge

12 de novembre de 2025

La Ciba. Santa Coloma de Gramenet

Diputació
Barcelona

L'habitatge en el marc de la Unió Europea: oportunitats per als ens locals de la província de Barcelona

Nota conceptual

per a la Jornada sobre partenariats per a projectes europeus - HABITATGE de la Diputació de Barcelona

Autoria: Eduard Cabré Romans, consultor en polítiques d'habitatge.

Coordinació: Servei de Suport Municipal en els àmbits d'Europa, Cooperació i Internacionalització. Direcció de Relacions Internacionals. Diputació de Barcelona.

Octubre 2025

Índex

Introducció	3
1. Polítiques i programes europeus en habitatge: estat de la qüestió i antecedents...	4
1.1. El nou mandat europeu	4
1.2. L'ecosistema d'intervenció.....	5
1.3. El rol dels municipis.....	5
2. L'actual Marc Financer Pluriennal 2021-2027: programes que ofereixen oportunitats en l'àmbit de l'habitatge	6
2.1. Programes de Cooperació Territorial Europea – Interreg	6
2.1.1. URBACT.....	7
2.2. La Iniciativa Urbana Europea (EUI)	8
2.3. Programes competitius o de gestió directa	10
2.3.1. Horitzó Europa, Nova Bauhaus Europea i altres iniciatives: Net Zero Cities, Driving Urban Transitions, Joint Programming Initiatives Urban Europe, City2City 10	
2.3.2. LIFE.....	14
2.3.3. Altres programes: CERV, SMP, InvestEU.....	15
2.4. Fons gestionats des de l'Estat i les Comunitats Autònomes	18
2.4.1. Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER).....	18
2.4.2. Fons Social Europeu Plus (FSE+)	20
2.4.3. Next Generation EU.....	21
3. Noves línies de suport previstes abans de 2027	22
3.1. Fons Social pel Clima.....	22
3.2. Revisió intermèdia de la política de cohesió	23
3.3. Regulació dels habitatges d'ús turístic.....	23
4. Marc Financer Pluriennal 2028-2034	24
4.1. Plans Nacionals i Regionals d'Associació.....	24
4.2. Fons Europeu de Competitivitat	25
4.3. Principals fites	26
5. Característiques principals dels programes analitzats.....	28
6. Conclusions	29

Introducció

El present document té per objectiu crear un marc conceptual compartit per a la Jornada sobre partenariats per a projectes europeus - HABITATGE de la Diputació de Barcelona que té lloc el 12 novembre de 2025. Sota el títol *L'habitatge en el marc de la Unió Europea: oportunitats per als ens locals de la província de Barcelona*, el document analitza la situació actual de les polítiques d'habitatge en el marc de la Unió Europea (UE) i les principals vies de finançament pel món local, així com la necessitat de treballar amb una perspectiva de quàdruple hèlix o multiactor.

Aquest document es focalitza en els fons de gestió directa –o fons competitiu– i en els programes Interreg i la Iniciativa Urbana Europea (EUI) com a programes que prioritzen la innovació i les aliances multiactor. A més, en la seva darrera part també aporta informació rellevant sobre noves línies de suport previstes i sobre el tractament de l'habitatge en el nou Marc Financer Pluriennal 2028-2034.

Els projectes europeus als quals accedeixen els municipis de la província, i en general les ciutats europees, tenen un component molt important d'intercanvi de coneixement i col·laboració amb la finalitat de formular polítiques que millorin la gestió pública i aportin solucions efectives. En aquest sentit, els programes europeus incentiven la innovació incidint en la corresponsabilitat i la participació d'una diversitat d'agents, i majoritàriament requereixen la formació de partenariats multiactor i pluridisciplinaris.

És per això que el novembre de 2024 la Diputació de Barcelona va organitzar la primera Jornada sobre partenariats per a projectes europeus al territori reunint un total de 100 participants provinents d'ens locals de la província, centres de recerca i universitats, organitzacions empresarials i entitats del tercer sector. En la seva primera edició, l'esdeveniment no es va especialitzar en cap àmbit concret i va presentar els principals programes europeus d'interès local de la mà dels seus punts oficials de contacte. També va incloure activitats d'intercanvi i coneixement entre les persones participants per tal d'identificar oportunitats de partenariat per accedir a fons europeus.

Enguany, coneixent l'interès i la urgència que per als ens locals té l'accés a l'habitatge per part de la ciutadania, la jornada s'enfoca a identificar oportunitats per col·laborar en el marc de programes europeus relacionats amb l'habitatge en totes les seves vessants. Aquest document¹ ha de contribuir a què totes les persones participants a la jornada, ja siguin representants dels ens locals en l'àmbit de l'habitatge, personal tècnic expert en fons europeus, així com les diferents entitats d'habitatge públiques i privades, puguin partir del mateix coneixement sobre com la UE està treballant l'àmbit de l'habitatge i, per tant, puguin cooperar entre elles d'una manera més eficient per tal de crear noves aliances i aprofitar al màxim les oportunitats de finançament europeu.

¹ La informació dels diferents programes s'ha obtingut principalment mitjançant la revisió de les pàgines webs respectives (citades al llarg del document), així com de la revisió de diferents documents, entre els quals destaca [Social Housing and Beyond. Operational toolkit on the use of EU funds for investments in social housing and associated services](#).

1. Polítiques i programes europeus en habitatge: estat de la qüestió i antecedents

1.1. *El nou mandat europeu*

Des de la perspectiva de les institucions europees, l'habitatge és una competència dels Estats Membres sobre la qual la Unió Europea només incideix indirectament a través de les seves competències en matèria de mercat interior, foment de la cohesió econòmica, social i territorial, energia o protecció del medi ambient, entre d'altres.

L'absència de competències en matèria d'habitatge no ha impedit, però, que la Comissió Europea hagi facilitat suport i recursos per a la implementació de projectes i programes d'habitatge durant els últims anys. En aquest sentit destaquen iniciatives com l'[Onada de Rehabilitació](#) i la [Directiva Europea d'Eficiència Energètica dels Edificis \(EPBD\)](#), que han permès introduir estàndards d'eficiència energètica més ambiciosos i mobilitzar incentius amb l'objectiu de doblar el ritme de rehabilitació d'edificis a la UE. També els programes d'innovació social i en l'àmbit de la construcció descarbonitzada.

L'empitjorament de la crisi d'assequibilitat en l'habitatge ha suposat un canvi en l'enfocament tradicional de les institucions europees sobre aquesta matèria. La [Comissió Europea](#) estima que el preu de compra de l'habitatge ha augmentat de mitjana un 20% des de 2015 (valor ajustat per inflació), mentre que els permisos per a la construcció d'habitatge han caigut un 20% durant els últims anys i la inversió en habitatge s'ha reduït un 6% des de 2022. Es calcula que un 17% de la població europea viu en situació d'amuntegament, mentre que més d'1,2 milions de persones [viuen al carrer](#).

La crisi d'habitatge afecta la majoria dels Estats Membres, fet que ha portat a la Comissió Europea a nomenar el primer Comissari Europeu responsable en aquesta matèria, el danès Dan Jørgensen. Entre els temes prioritaris del seu [mandat](#) destaquen els següents:

- Elaboració del primer **Pla Europeu d'Habitatge Assequible**, que s'espera adoptar a finals de 2025.
- **Estratègia Europea de Construcció d'Habitatge** per donar suport a la promoció d'habitatges. Es prioritzaran mesures per reduir els costos de construcció, augmentar les habilitats de la mà d'obra, augmentar la productivitat i millorar el rendiment ambiental de la construcció.
- **Captació d'inversió pública i privada per a l'habitatge assequible i sostenible**. En aquest àmbit es proposa revisar les Ajudes d'Estat per facilitar la inversió pública en habitatge assequible, i es col·laborarà amb el Banc Europeu d'Inversions en el desplegament d'una plataforma pan-europea d'inversió per a l'habitatge assequible i sostenible.
- **Reforma dels Fons de Cohesió** per a facilitar que els Estats Membres dupliquin els recursos destinats a habitatge durant el Marc Financer Pluriennal actual.

- **Reforçar la regulació dels lloguers turístics i de curta durada.**

Més recentment, en el marc de l'Estat de la Unió de 2025, la Presidenta de la Comissió Ursula von der Leyen també ha anunciat la convocatòria de la primera **Cimera Europea d'Habitatge**.

1.2. L'ecosistema d'intervenció

La intervenció europea en matèria d'habitatge ha vingut marcada a grans trets pel model de la quàdruple hèlix. El **model de la quàdruple hèlix** representa un enfocament particular per a fomentar la innovació, especialment en el marc de polítiques europees com l'Estratègia de Recerca i Innovació per a l'Especialització Intel·ligent (RIS3) o el programa Horitzó Europa. Aquest model es basa en la col·laboració entre quatre grans àmbits: el sector públic, que defineix polítiques públiques, ofereix finançament i regula; les universitats i centres de recerca, que generen coneixement i innovació científica; les empreses, que transformen aquest coneixement en productes i serveis; i la societat civil, que a partir de les seves necessitats orienta la innovació cap a solucions realment útils i sostenibles.

A nivell europeu destaquen una sèrie d'entitats representatives d'aquests àmbits, i que són de referència per a qualsevol ens local que vulgui participar en projectes europeus:

- [Housing Europe](#): Federació de proveïdors d'habitatge públic, cooperatiu i social; fa incidència política, recerca i promoció de l'habitatge assequible i social arreu d'Europa.
- [European Federation for Living \(EFL\)](#): Xarxa d'associacions d'habitatge, empreses, institucions acadèmiques i experts que treballen per un habitatge assequible i sostenible.
- [European Network for Housing Research \(ENHR\)](#): Xarxa acadèmica i de recerca especialitzada en estudis comparatius d'habitatge.
- Xarxes de ciutats: [Eurocities](#) (ciutats grans), [Eurotowns](#) (ciutats intermèdies).
- [FEANTSA](#): Centrada en les persones sense llar i l'exclusió residencial: recerca, i incidència política a nivell europeu.

1.3. El rol dels municipis

Els ens locals tenen un rol destacat en l'àmbit dels projectes europeus lligats a l'habitatge per ser aquesta una temàtica fortament arrelada al context local i en la qual els poders públics tenen una capacitat d'incidència important. Així, en molts casos els ajuntaments són líders o impulsors de projectes, i poden posar a disposició edificis o entorns edificats sobre els quals dur a terme projectes pilot en entorns reals.

A més, alguns ajuntaments s'han significat a l'hora de reclamar més recursos i participació de les institucions europees a l'hora de buscar solucions a la crisi actual.

L'Ajuntament de Barcelona ha impulsat la creació de l'aliança de ciutats [Mayors for Housing](#), que està demanant un major rol dels ajuntaments en el disseny i implementació de programes europeus d'habitatge, així com més recursos en forma de subvencions i finançament. L'Alcalde de Barcelona també ha sigut el relator del [Dictamen](#) "El paper de les ciutats i regions en el pla europeu d'habitatge assequible" del Comitè de les Regions. Per la seva banda, l'[Associació de Municipis de l'Arc Metropolità](#) també ha fet incidència davant les institucions europees en l'àmbit de l'habitatge.

Respecte a la implementació de projectes d'innovació (en habitatge i qualsevol altre àmbit) també cal destacar l'auge dels **entorns controlats de proves (sandbox)**. Aquests tenen per objectiu proporcionar un context per a l'experimentació que permeti assajar, en situacions reals, tecnologies, productes, serveis o metodologies innovadores durant un període i àmbit delimitat i sota supervisió reguladora, establint les garanties adequades i reduint així els riscos inherents als processos d'innovació. L'Ajuntament de Barcelona ja ha impulsat una [ordenança](#) per fomentar aquests entorns.

2. L'actual Marc Financer Pluriennal 2021-2027: programes que ofereixen oportunitats en l'àmbit de l'habitatge

El Marc Financer Pluriennal (MFP) de la Unió Europea estableix les directrius i prioritats bàsiques del pressupost comunitari. El marc actual comprèn el període 2021-2027, i ascendeix a 1,2 bilions d'euros. Sumat als fons extraordinaris mobilitzats pels *Next Generation EU* (detallats a la secció següent), el pressupost comunitari ascendeix a 2 bilions d'euros.

A l'hora de sistematitzar les vies de finançament europeu en habitatge, cal diferenciar fonamentalment entre fons gestionats directament per les institucions europees –també coneguts com a fons competitiu– i els fons estructurals de gestió compartida als que s'accedeix majoritàriament a través de convocatòries estatals o autonòmiques.

En aquest document es posa el focus en els fons de gestió directa o competitiu, i especialment en els programes Interreg i la Iniciativa Urbana Europea (EUI) com a programes que prioritzen la innovació i les aliances multiactor. En l'àmbit del MFP 2021-2027, i en relació específicament amb l'habitatge, cal destacar els programes que es detallen a continuació.

2.1. Programes de Cooperació Territorial Europea – Interreg

Amb un pressupost de 8.000 milions d'euros pel període 2021-2027, Interreg ofereix fins a 86 programes² –amb un co-finançament màxim del 80%– que promouen la cooperació transfronterera, transnacional, interregional i ultraperifèrica per abordar les desigualtats

² Més informació: <https://interreg.eu/>.

regionals i promoure el desenvolupament econòmic, social i ambiental a tot Europa. Entre els objectius temàtics que articulen els programes es troben la sostenibilitat, la inclusió social o la governança, àmbits que indirectament poden relacionar-se amb l'habitatge. Així, són diversos els programes vinculats a la transició energètica i la sostenibilitat que tenen incidència en polítiques d'habitatge.

Els ens de la província de Barcelona poden participar en 7 programes Interreg: Interreg ESPON, Interreg Euro-Med, Interreg Europe, Interreg SUDOE, Interreg POCTEFA i URBACT. No obstant, també podem trobar exemples de projectes de l'àmbit de l'habitatge en altres programes Interreg, com ara el següent exemple.

Interreg North-West Europe (NWE)*SHICC – Sustainable Housing for Inclusive and Cohesive Cities*

09/2017-09/2021

El projecte SHICC busca donar suport a l'establiment del model Community Land Trust (CLT) a les ciutats de la regió del nord-oest d'Europa (NWE). Durant el període inicial de tres anys, el projecte es va centrar en la promoció de polítiques locals, regionals i nacionals de suport, finançament i entorn regulador favorable per als CLT existents. En una segona fase, el projecte va donar suport a quatre CLTs emergents³.

2.1.1. URBACT

En l'àmbit de la demarcació de Barcelona, cal destacar el Programa Interreg URBACT IV de cooperació interregional i que té una llarga tradició de projectes a la demarcació.

Amb un pressupost de 80 milions d'euros pel període 2021-2027, URBACT IV és el programa Interreg que es dirigeix a fomentar el desenvolupament urbà sostenible integrat a les ciutats d'arreu d'Europa treballant de manera conjunta per tal de desenvolupar solucions integrals als reptes urbans comuns⁴. Dona suport a la creació de xarxes de ciutats per treballar en l'àmbit de la transició verda, la productivitat i la digitalització. També ofereix formació i coneixement expert en aquests àmbits.

Sabadell, Vilanova i la Geltrú, Viladecans, Mollet del Vallès, Sant Boi de Llobregat i Manresa participen actualment en alguna de les xarxes beneficiàries del programa URBACT IV, malgrat que cap d'elles aborda l'àmbit de l'habitatge de forma específica.

³ Més informació: <https://vb.nweurope.eu/projects/project-search/shicc-sustainable-housing-for-inclusive-and-cohesive-cities/>

⁴ Més informació: <https://gaue.diba.cat/ca/fons-de-la-unio-europea-2021-2027/urbact-iv>

URBACT Transfer Networks (MFP 2014-2020)

ALT/BAU – Ajuntament de Vilafranca del Penedès

04/2018-04/2021

La Xarxa de Transferència ALT/BAU se centra en estratègies alternatives per activar el parc d'habitatges no utilitzats i en procés de degradació fruit del canvi demogràfic, econòmic i social en els districtes centrals i històrics de les ciutats europees. Basant-se en les experiències de la Bona Pràctica URBACT de Chemnitz “Agències d'Habitatge per a Ciutats en Despoblament” (Agentur StadtWohnen Chemnitz), la xarxa transfereix experiències que van resultar reeixides per connectar de manera proactiva administracions, propietaris, inversors i usuaris per iniciar un desenvolupament sostenible i econòmicament eficient⁵.

URBACT Innovation Transfer Network (MFP 2021-2027)

Cities 4 Co-housing: Co-creant una vida assequible, empoderant les comunitats (Solutions for Affordable and Inclusive Urban Living)

09/2024-08/2026 (en curs)

Cities 4 Co-Housing és una iniciativa innovadora cofinançada pel programa URBACT IV, que connecta diverses ciutats europees per impulsar l'habitatge col·laboratiu. La xarxa inclou a Brussel·les (Bèlgica), Nàpols (Itàlia), Tessalònica (Grècia), Vila Nova de Gaia (Portugal), Nikšić (Montenegro) i Fuenlabrada (Espanya), ciutats que treballen conjuntament per desenvolupar plans d'acció que faciliten la transferència i la replicabilitat del projecte CALICO⁶ –un projecte pioner en habitatge col·laboratiu en la promoció de la convivència social, intergeneracional i intercultural coordinat per la ciutat de Brussel·les i cofinançat per l'UIA– en els respectius contextos locals⁷.

2.2. La Iniciativa Urbana Europea (EUI)

⁵ Més informació: <https://www.alt-bau.eu/ca/>

Recopilació de bones pràctiques:

https://www.alt-bau.eu/ca/documents/32/ALTBAU_good_practice_compilation_online_version_CAT_.pdf

⁶ Més informació: <https://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/brussels-capital-region>.

⁷ Més informació: <https://urbact.eu/networks/cities-4-co-housing>.

Amb un pressupost de 450 milions d'euros pel període 2021-2027, aquest programa – hereu de les Accions Urbanes Innovadores (UIA, per les seves sigles en anglès)– co-finança projectes innovadors en diferents àmbits, entre els quals hi ha tingut cabuda l'habitatge, amb un topall del 80% del pressupost total i 5 milions d'euros per projecte. Es tracta d'un programa competitiu, obert a autoritats urbanes (municipis o entitats que els agrupin) d'almenys 50.000 habitants.

Fins ara s'han llançat 3 convocatòries d'Accions Innovadores i està previst que se n'obri una altra a principis de 2026⁸.

Urban Innovative Actions (UIA) (MFP 2014-2020)

"Yes We Rent" - Ajuntament de Mataró

11/2018-10/2021

El projecte "Yes We Rent" liderat per l'Ajuntament de Mataró tenia com a objectiu mobilitzar habitatges privats vacants per al mercat d'habitatges de lloguer i posar-los a disposició a un preu assequible. La principal activitat del projecte ha consistit en la posada en

marxa d'una cooperativa d'habitatge que, tot i ser finançada i controlada inicialment per l'Ajuntament, aprofita el potencial d'autogestió de les cooperatives per incloure tant a persones propietàries com a arrendatàries.

L'Ajuntament ofereix un lloguer garantit i suport financer i organitzatiu a les persones propietàries per a la renovació d'immobles com a incentiu inicial, inclosa una subvenció de fins a 20.000 euros per habitatge⁹.

European Urban Initiative (EUI)

SHARE – Allotjament sostenible per a un intercanvi regeneratiu

03/2024-08/2027 (en curs)

Davant de la problemàtica de què el centre de Fuenlabrada s'enfronta a habitatges deteriorats i buits, negocis en decadència i una alta taxa d'envelliment, SHARE proposa com a solució testar un sistema d'habitatge basat en la solidaritat intergeneracional i espais reutilitzats. Això proporciona habitatges que maximitzen l'autonomia per a la gent gran en una escola reutilitzada. I, per al jovent, habitatges rehabilitats que ja no satisfan les necessitats de les persones propietàries de més edat. Connectant les persones participants amb els recursos locals, SHARE reuneix serveis municipals d'habitatge, benestar, gent gran i joventut, professionals del disseny urbà i altres socis amb l'objectiu de revitalitzar la vida comunitària de manera

⁸ Més informació: <https://gaue.diba.cat/ca/fons-de-la-unio-europea-2021-2027/eui-iniciativa-urbana-europea>.

⁹ Més informació: <https://www.mataro.cat/ca/subsites/projectes-europeus/accions-urbanes-innovadores-uia/yes-we-rent-uloquem> i <https://bloc.coop>

inclusiva, transdisciplinària, sostenible, estètica i eficient, seguint els principis de la Nova Bauhaus Europea¹⁰.

2.3. *Programes competitius o de gestió directa*

Són els programes de gestió directa de la Comissió Europea i se'ls anomena competitius perquè per regla general es competeix amb entitats d'arreu de la Unió Europea per accedir-hi i el nivell de competència per ser escollits sol ser més elevada.

Actualment, les oportunitats més rellevants pel que fa a habitatge es troben en el marc dels programes Horitzó Europa i LIFE. Així mateix, també hi ha oportunitats en altres programes com el programa Ciutadans, Igualtat, Drets i Valors (CERV, per les seves sigles en anglès), el Programa Mercat Únic (SMP, per les seves sigles en anglès) i l'InvestEU que, tot i no tenir una línia específica directament relacionada amb l'habitatge, permeten treballar la temàtica des d'altres vessants. A continuació s'ofereix més informació sobre aquests programes des de l'àmbit de l'habitatge.

2.3.1. *Horitzó Europa, Nova Bauhaus Europea i altres iniciatives: Net Zero Cities, Driving Urban Transitions, Joint Programming Initiatives Urban Europe, City2City*

Objectiu general: Promoure la recerca i la innovació, principalment en l'àmbit del canvi climàtic, el desenvolupament sostenible i la competitivitat. S'estructura a partir de 3 orientacions estratègiques:

- Transició verda.
- Transició digital.
- Una Europa més resilient, competitiva, inclusiva i democràtica.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge: La majoria de projectes amb una component d'habitatge formen part del Clúster 5 sobre Clima, energia i mobilitat i la Missió Ciutats. Tot i que Horitzó Europa no aborda exclusivament la temàtica de l'habitatge, aquesta pot representar un element central en projectes d'innovació en l'àmbit de la construcció, la rehabilitació o la inclusió social.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: L'enfocament en recerca i innovació d'Horitzó Europa situa a universitats i centres de recerca com a actors principals en aquest programa, treballant colze a colze amb la resta d'actors –sector públic, societat civil, empresa privada– amb major o menor pes relatiu de cada àmbit segons l'enfocament específic de cada convocatòria. Així, aquelles convocatòries centrades en el desenvolupament de noves tecnologies (per exemple, sistemes constructius

¹⁰ Més informació: <https://www.urban-initiative.eu/ia-cities/fuenlabrada/home>

innovadors) prioritzaran la participació d'empreses capaces d'implementar projectes pilot; aquelles que promoguin la innovació social donaran més pes a la participació de la societat civil en el disseny i implementació dels projectes; i en molts casos es demanarà la participació del sector públic per crear condicions favorables per al desplegament del projecte (per exemple, mitjançant adaptació del marc regulatori). En aquest sentit, cal destacar que algunes convocatòries (New European Bauhaus, EU City Facility) exigeixen en alguns casos que el projecte sigui liderat per una "autoritat urbana", això és, un ajuntament o autoritat supralocal.

Exemples de projectes finançables:

- Constitució de comunitats energètiques per a combatre la pobresa energètica (Ex: projecte syn.ikia, presentat a continuació).
- Metodologies de rehabilitació integral de barris (Ex: projecte drOp).

Horizon 2020 Research and Innovation programme (MFP 2014-2020)

syn.ikia - Incasòl i IREC

01/2020-06/2024

Syn.ikia té per objectiu desenvolupar barris sostenibles amb excedents d'energia renovable a tot Europa. Va néixer com a resposta al repte urgent de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en l'entorn construït i, alhora, potenciar l'accés a un habitatge assequible.

A Catalunya, el projecte ha inclòs el barri del Fondo a Santa Coloma de Gramenet com un dels seus projectes pilot¹¹.

Horizon 2020 - Net Zero Cities (MFP 2020-2026)

Urbanew - Ajuntament de Barcelona

06/2023--05/2025

Es tracta d'un projecte que agrupa les 7 ciutats missió de l'estat espanyol, cadascuna de les quals ha impulsat un projecte pilot en l'àmbit de la rehabilitació, la regeneració urbana i/o la transició energètica. A partir de les experiències de cada ciutat, es vol promoure una agenda conjunta orientada a la descarbonització accelerada de l'entorn construït a l'horitzó 2030¹².

Impacte: Catalunya està entre les regions d'Europa que més recursos ha captat, si bé aquests s'han distribuït entre nombroses entitats, la majoria d'elles de l'àmbit privat, i essent l'habitatge un àmbit relativament secundari.

Altres iniciatives i programes finançats per Horitzó Europa:

¹¹ Més informació: <https://www.synikia.eu>.

¹² Més informació: <https://urbanew.es>.

2.3.1.1. Nova Bauhaus Europea (NEB)

Inicialment finançada per diversos programes europeus, des del 2025 es finança fonamentalment a través dels fons Horitzó Europa sota la marca NEB Facility. Es tracta d'una iniciativa que busca promoure nous models de desenvolupament urbà que conjuguin sostenibilitat, inclusió social i qualitat estètica i funcional.

Les convocatòries NEB s'agrupen entorn a 3 objectius:

- Connectar la transformació verda, la inclusió social i la democràcia local.
- Aproximacions circulars i regeneratives a l'entorn construït.
- Models de negoci i de finançament innovadors per a la transformació de barris.

A banda de les convocatòries, en el marc de la NEB, també es convoquen els Premis Nova Bauhaus Europea per a municipis petits.

Premis Nova Bauhaus Europea per a municipis petits 2025 (sol·licituds tancades)

Amb l'objectiu de posar en valor els petits agents que desenvolupen projectes inclusius, sostenibles i bonics en municipis en entorns rurals o amb una població inferior a 20.000 habitants, aquests premis volen ajudar a finançar aquestes iniciatives i donar-los visibilitat i reconeixement¹³.

2.3.1.2. Net Zero Cities

En el marc de la Missió ciutats climàticament neutres i intel·ligents, 112 ciutats van ser seleccionades per accelerar la transició cap a la neutralitat climàtica l'any 2030, fet que els ha permès rebre suport específic alhora que tenen accés a recursos reservats per a projectes d'innovació. Net Zero Cities recolza les ciutats europees de la Missió facilitant suport i promovent solucions per aconseguir la neutralitat climàtica d'una manera socialment inclusiva. Net Zero Cities també dona suport a projectes pilot per ajudar a impulsar un aprenentatge ràpid sobre com aconseguir la neutralitat climàtica a escala de ciutat i gestiona un programa d'intercanvi entre iguals.

Essent l'habitatge un dels principals emissors de CO₂ i amb una petjada de carboni més significativa a nivell global, aquesta Missió està fortament orientada a fomentar la rehabilitació energètica d'edificis i la regeneració urbana.

¹³ Més informació: <https://prizes.new-european-bauhaus.europa.eu/about-neb-boost-small-municipalities>.

2.3.1.3. Driving Urban Transitions (DUT)

Es tracta d'un programa fruit de la col·laboració entre els Estats Membres i la Comissió Europea –a través d'Horitzó Europa– per finançar projectes de recerca o d'innovació orientats a abordar reptes urbans que promoguin la transició cap a una economia més sostenible. Concretament, es centra en 3 “vies de transició”:

- Economies urbanes circulars.
- Districtes d'Energia Positiva.
- La Ciutat dels 15 minuts.

Cal destacar que en el cas d'Espanya, el *Centro para el Desarrollo Tecnológico y la Innovación* (CDTI) és l'entitat de referència sobre l'elegibilitat de temes i dels participants. Cal saber que en el cas espanyol els ens locals no poden participar com a socis del partenariat i només poden afegir-s'hi com associats, és a dir, no participen del pressupost. No obstant, és una oportunitat per participar en projectes transformadors des d'una perspectiva multiactor.

DUT Partnership

Consumer Demand for Circular Urban Living (CDCUL)

10/2023-10/2026

Aquest projecte examina fins a quin punt les persones en diferents contextos europeus estan disposades a pagar pels serveis compartits en l'àmbit de l'habitatge, com serien electrodomèstics, espais i instal·lacions compartides, tot contribuint a reduir el consum energètic i la petjada de carboni¹⁴.

2.3.1.4. Joint Programming Initiatives (JPI) Urban Europe

Les *Joint Programming Initiatives* o JPIs són iniciatives finançades fonamentalment pels Estats Membres i puntualment co-finançades per programes europeus. Mitjançant Horitzó Europa i a través de l'ERA-Net Cofund, la Comissió Europea dona suport al programa JPI Urban Europe, que té com a principal missió la generació de coneixement en l'àmbit de la transició urbana. JPI Urban Europe llança convocatòries de finançament a l'abast d'ens locals. Malgrat això, a data d'avui no s'esperen noves convocatòries i s'anuncia el programa DUT com a continuació del JPI.

JPI Urban Europe

The Housing-Integration-Nexus (HOUSE-IN)

06/2021-11/2022

El projecte HOUSE-IN vol identificar de manera cooperativa els buits restants en la intersecció habitatge-integració en el context de la inclusió social de les persones

¹⁴ Més informació: <https://www.ri.se/en/expertise-areas/projects/consumer-demand-for-circular-urban-living-cdcul>.

migrants dins dels barris urbans. El projecte recull estratègies innovadores d'habitatge, avalua el seu impacte i potencial per a la integració local i estimula els processos de cocreació i codisseny utilitzant l'enfocament Urban Living Labs¹⁵.

2.3.1.5. UTM City2City

La Missió de Transicions Urbanes (UTM, per les seves sigles en anglès) de *Mission Innovation* busca ciutats que vulguin intercanviar coneixement entre iguals, identificar i co-crear solucions conjuntes per a futurs urbans nets-zero, resilients i centrats en les persones. El programa UTM City2City pretén facilitar a petits grups de ciutats resoldre reptes comuns i accelerar solucions innovadores entre elles¹⁶.

2.3.2. LIFE

Objectiu general: Contribuir al canvi cap a una economia sostenible, circular, energèticament eficient, basada en energies renovables, neutra en carboni i resilient, amb la finalitat de protegir, restaurar i millorar la qualitat del medi ambient, incloent l'aire, l'aigua i el sòl, i aturar i revertir la pèrdua de biodiversitat i fer front a la degradació dels ecosistemes.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge: Malgrat que l'habitatge no apareix entre les temàtiques prioritàries pel període 2025-2027, sí s'inclouen temes rellevants per al sector de la construcció com l'economia circular i la generació de residus, mesures d'adaptació climàtica, la transició energètica o la Nova Bauhaus Europea.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: El caràcter transversal del programa fa imprescindible un enfocament de quàdruple hèlix que integri la participació dels quatre sectors –sector públic, institucions de recerca, empresa privada i societat civil.

Exemples de projectes finançables:

- Desenvolupar instruments de suport per a la transició energètica i la descarbonització.

LIFE

GiDomus

10/2024-09/2027

Es tracta d'un projecte LIFE impulsat per la Fundació Europace amb un pressupost de més d'1,5 milions d'euros per al període 2024-2027, que es proposa accelerar la rehabilitació energètica d'edificis a les comarques gironines mitjançant el

¹⁵ Més informació: <https://jpi-urbaneurope.eu/project/house-in/>.

¹⁶ Més informació: <https://urbantransitionsmisson.org/utm-city2city/>

desenvolupament de mecanismes de suport a propietaris, professionals i ciutadania, inclosa la creació d'una xarxa d'oficines d'atenció al públic¹⁷.

Impacte: Amb un pressupost de 5.450 milions d'euros pel període 2021-2027, la seva llarga trajectòria i la relació prou significativa dels seus objectius temàtics amb l'àmbit de l'habitatge el converteixen en un programa interessant amb un potencial significatiu per a programes centrats en la millora de l'eficiència energètica dels edificis i del seu impacte ambiental.

D'altra banda, trobem la European City Facility (EUCF), una iniciativa co-finançada actualment pel programa LIFE que té per objectiu accelerar la transició energètica sostenible mitjançant una subvenció de 60.000€ a ens locals per a finançar accions de capacitació per a autoritats locals, desenvolupament de plans d'inversió per a la transició energètica i suport a la creació de comunitats energètiques. Recentment n'han sortit beneficiaris els ajuntaments de Terrassa i Malgrat de Mar, així com l'Àrea Metropolitana de Barcelona¹⁸. Malgrat que la convocatòria no s'enfoca específicament en l'àmbit de l'habitatge, és un àmbit que hi té cabuda.

2.3.3. *Altres programes: CERV, SMP, InvestEU*

2.3.3.1. Ciutadans, Igualtat, Drets i Valors (CERV)

Objectiu general: Protegir i promoure els drets i valors consagrats als Tractats de la UE. Promoure i desenvolupar societats obertes, democràtiques, igualitàries, inclusives i basades en els drets i la legalitat.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge: La majoria de projectes estan orientats al desenvolupament de capacitats i l'intercanvi de bones pràctiques entre organitzacions de la societat civil i autoritats nacionals, regionals i locals. L'habitatge no és un dels temes identificats de forma específica, si bé pot formar part dels projectes presentats.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: L'enfocament del programa reconeix un rol de lideratge a la societat civil organitzada i a les institucions públiques com a garants de drets i de la legalitat. Malgrat això, també es preveu la participació de l'àmbit de la recerca i la indústria.

Exemples de projectes finançables:

- Xarxes d'intercanvi de bones pràctiques en matèria de polítiques públiques d'habitatge.

¹⁷ Més informació: <https://www.gidomus.cat>.

¹⁸ Més informació: <https://www.eucityfacility.eu/news/european-city-facility-announces-71-new-beneficiaries>.

CERV Network of Towns*Network of Cities for Collaborative Housing (NETCO)*

05/2022-04/2024

Es tracta d'un projecte finançat per CERV i liderat per l'Ajuntament de Barcelona que ha permès crear una xarxa de ciutats interessades en promoure l'habitatge col·laboratiu mitjançant l'intercanvi de coneixements entorn a polítiques públiques de suport al model¹⁹.

Impacte: Amb un pressupost total de 1.365 milions d'euros pel període 2021-2027, i donat l'abast limitat de les accions previstes a les convocatòries, es tracta d'un programa amb un impacte limitat i orientat a la planificació.

2.3.3.2. Programa Mercat Únic (SMP)

Objectiu general: Suport a la competitivitat de les petites i mitjanes empreses, especialment en el context de recuperació de la pandèmia de la COVID-19.

Objectius específics: En l'àmbit del suport a les PIMEs, s'incideix específicament en el sector de la construcció, les energies renovables, i l'economia social i de proximitat.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: L'enfocament del programa s'orienta especialment a reforçar les capacitats de la indústria, en col·laboració estreta amb l'àmbit de la recerca per a la innovació. L'àmbit públic i social aporta en molts casos projectes pilot per a la posada en pràctica de solucions innovadores, fet que suposa també l'adopció d'estratègies específiques orientades a la participació ciutadana.

Exemples de projectes finançables:

- Estratègies per a facilitar capacitats tècniques i d'innovació en l'àmbit de la rehabilitació del parc d'habitatge social i assequible.

Affordable Housing Initiative*SHAPE-EU*

El SMP ha donat suport a la creació d'una plataforma –SHAPE-EU– que dona suport a la implementació de 100 projectes de regeneració urbana a nivell de barri i fomenta la col·laboració públic-privada entorn a l'ecosistema de les PIMEs del sector²⁰.

Impacte: Limitat, doncs pressuposa l'existència d'un sector de l'habitatge organitzat i amb experiència, capaç d'interlocutar amb la plataforma de suport i fer planificacions a llarg termini.

¹⁹ Més informació: <https://netcoproject.org>.

²⁰ Més informació: <https://shape-affordablehousing.eu>.

2.3.3.3. InvestEU

Objectiu general: Facilitar finançament públic i privat per a l'impuls de les prioritats de la Unió Europea. InvestEU ofereix una garantia de 26.200 milions d'euros per recolzar inversions per part dels socis d'implementació (en el cas d'Espanya, l'*Instituto de Crédito Oficial* –ICO–, però també el Banc Europeu d'Inversions –BEI–, el Fons Europeu d'Inversions –FEI– i el Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa –CEB) per valor de 372.000 milions d'euros.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge: InvestEU inclou entre els seus àmbits temàtics el suport a infraestructures sostenibles i la inversió social:

- Infraestructura sostenible: inclou la rehabilitació energètica d'edificis.
- Inversió social: inclou l'habitatge social.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: Malgrat el lideratge públic i empresarial de la majoria de projectes, es valora la participació d'actors de la societat civil en la implementació dels projectes finançats així com el seu impacte social.

Exemples de projectes finançables:

- Finançament BEI per a la promoció d'habitatge social de lloguer.
- Finançament CEB per a la promoció d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.

Préstec CEB

Sostre Cívica

Aquest préstec a Sostre Cívica SCCL permetrà construir o reformar més de 300 habitatges socials a Catalunya. El cost total del programa, que ascendeix a 62 milions d'euros, es finançarà parcialment amb fons de la UE i està garantit per InvestEU²¹.

Impacte:

- ICO: Ha signat un acord marc amb el BEI per invertir 150 milions d'euros (50% provinents del BEI) i mobilitzar-ne 150 més de fons privats per destinar-los a infraestructures sostenibles, entre les quals també es troba l'habitatge social²².
- BEI: Ha signat contractes de finançament amb l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (IMHAB) per valor de més de 170 milions d'euros, l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) per valor de 145 milions d'euros, i amb l'Institut Català de Finances (ICF) per valor de 490 milions d'euros²³.

²¹ Més informació: <https://coebank.org/en/project-financing/projects-approved-administrative-council/expanding-social-and-affordable-housing-in-catalonia/>.

²² <https://www.ico.es/web/quest/programa-de-garantias-investeu>.

²³ IMHAB: <https://www.eib.org/en/projects/all/20160508> i <https://www.eib.org/en/projects/all/20200747>.

AMB: <https://www.eib.org/en/projects/all/20210486>.

ICF: <https://www.eib.org/en/projects/all/20230604>.

- FEI: Utilitza fons d'InvestEU per atraure inversions privades mitjançant instruments de garantia i de capital risc. No s'han identificat línies específiques de foment de l'habitatge social.²⁴
- CEB: Ha signat un acord amb la Comissió Europea per mobilitzar 500 milions d'euros en inversions socials, entre les quals es recull l'habitatge social i assequible.

2.4. Fons gestionats des de l'Estat i les Comunitats Autònomes

Els fons gestionats per l'Estat i les Comunitats Autònomes no formen part del focus de la Jornada sobre partenariats per a projectes europeus al territori en l'àmbit de l'habitatge. No obstant, són fons rellevants en aquest àmbit per als ens locals.

D'altra banda, la gestió dels fons Next Generation ha comportat el desenvolupament de capacitats en els ens locals que també es comparteixen amb la participació en projectes europeus competitiu i de cooperació territorial europea com ara la implicació de diferents departaments dels ens en el seguiment de la implementació dels projectes o aspectes més concrets com la declaració d'absència de conflicte d'interès.

2.4.1. Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER)

Objectiu general: Fomentar la cohesió i convergència econòmica, social i territorial a la UE.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge:

- *Objectiu 2 per a una transició més verda i descarbonitzada cap a una economia neutra en carboni:* promoure la transició energètica i la descarbonització.
- *Objectiu 4 per a una Europa més social i inclusiva:* promoure la inclusió socioeconòmica de comunitats marginades, llars amb baixos ingressos i grups desfavorits, i les persones amb necessitats especials, a través d'accions integrades, inclosos els habitatges i els serveis socials.
- *Objectiu 5 per a una Europa més propera a la ciutadania:* promoure mesures d'integració social, econòmica i mediambiental.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: Al tractar-se de programes de desenvolupament territorial integrat, s'espera que tots els àmbits –sector públic, institucions de recerca, empresa privada i societat civil– tinguin un rol en el seu desplegament, sota el marc estratègic establert per les diferents administracions públiques implicades. Cal destacar que algunes convocatòries (EUI) exigeixen que el projecte sigui liderat per una “autoritat urbana”, això és, un ajuntament o autoritat supralocal.

²⁴ <https://www.eif.org/InvestEU/index.htm>.

Exemples de projectes finançables:

- Construcció i rehabilitació d'habitatges de lloguer social.
- Millores d'accessibilitat en l'habitatge.
- Inversió en infraestructures comunitàries i regeneració urbana.

Impacte: Molt limitat, especialment a Catalunya degut a ser considerada una regió desenvolupada. Dels 840,5 milions d'euros assignats a Catalunya per al període 2021-2027, poc més de 40 milions d'euros s'han destinat a programes d'habitatge.

Concretament, el **Programa Operatiu de Catalunya** dels FEDER pel període actual únicament preveu els objectius següents en matèria d'habitatge²⁵:

- OE4.3. Adquisició i adequació d'habitatges per donar resposta a les llars inscrites a les llistes de les mesures d'emergències i abordatge del sensellarisme: 27 milions d'euros.
- OE5.2. Infraestructures d'habitatge (per a persones distintes de les persones migrants, refugiades i sota protecció internacional o que sol·licitin protecció internacional): 13,4 milions d'euros.

En el programa pluriennal actual, en el marc de l'objectiu 2 (transició verda), els fons s'han destinat exclusivament a la millora de l'eficiència energètica i implantació d'energia solar en edificis i espais públics de la Generalitat. En programes anteriors, però, sí es van destinar fons a la rehabilitació d'edificis d'habitatges.

Paral·lelament, el **Programa Operatiu Plurirregional d'Espanya** es vehicula mitjançant convocatòries obertes dels diferents ministeris involucrats. Així, aquestes convocatòries poden ser puntuals i enfocades a projectes molt delimitats, com podrien ser les que publica regularment la Fundació Biodiversidad dependent del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic. Són poques les convocatòries que tenen una component important d'habitatge.

Adicionalment, en el marc del Programa Operatiu Plurirregional també es pot optar a una senda financera anualitzada dirigida a cofinançar Plans d'Actuació Integrats (PAI), presentats per entitats locals, en què es desenvolupin polítiques públiques de desenvolupament urbà. Aquests Plans s'hauran de basar en un document estratègic més ampli, una Estratègia de Desenvolupament Integral Local (EDIL) com poden ser les agendes urbanes o plans d'acció local sota la metodologia de l'Agenda Urbana Espanyola.

²⁵ Programa de Cataluña. Fondo Europeo de Desarrollo Regional 21-27:

[https://www.fondoseuropeos.hacienda.gob.es/sitios/dgfc/es-](https://www.fondoseuropeos.hacienda.gob.es/sitios/dgfc/es-ES/opr/fcp2020/P2127/PF/Documents/Programa_Cataluña.pdf)

[ES/opr/fcp2020/P2127/PF/Documents/Programa_Cataluña.pdf](https://www.fondoseuropeos.hacienda.gob.es/sitios/dgfc/es-ES/opr/fcp2020/P2127/PF/Documents/Programa_Cataluña.pdf) i

<https://fondoseuropeos.gob.es/es-es/proyectos/Paginas/DetalleProyecto.aspx?idp=774>.

Programa operatiu del FEDER de Catalunya 2021-2027:

<https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Departament/Fons-europeus/FEDER/Programa-operatiu-FEDER-Catalunya-2021-2027-002.pdf>.

Pla EDIL Programa Operatiu Plurirregional d'Espanya

Diversos ens locals

A inicis d'octubre de 2025 s'ha resolt provisionalment la convocatòria favorablement per a diversos ens de la província, l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès, l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, l'Ajuntament de Gavà, l'Ajuntament de Mataró, l'Ajuntament de Rubí, l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, l'Ajuntament de Sant Joan Despí, l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, l'Ajuntament de Viladecans, el Consell Comarca del Vallès Occidental i l'Àrea Metropolitana de Barcelona²⁶.

2.4.2. Fons Social Europeu Plus (FSE+)

Objectiu general: Aplicar el pilar europeu de drets socials. Com a part de la política de cohesió, el FSE+ també dona suport a la cohesió econòmica, territorial i social a la UE, amb l'objectiu de reduir les desigualtats entre els Estats Membres i entre les seves regions.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge:

- Inclusió social: integració socioeconòmica de nacionals de tercers països i comunitats marginades, integració social de les persones en risc de pobresa i exclusió social, i lluita contra la privació material.

Model de col·laboració de la quàdruple hèlix: L'enfocament social d'aquest fons posa en primer pla a la societat civil i especialment a les entitats socials que treballen amb col·lectius vulnerables, en col·laboració amb el sector públic. Malgrat això, les institucions de recerca i l'empresa privada també participen en la majoria de projectes finançats pel FSE+.

Exemples de projectes finançables:

- Programes d'accés a l'habitatge per a col·lectius vulnerables (Ex: França) o persones sense sostre (Ex: Alemanya).
- Millora de l'eficiència energètica d'edificis (Ex: Polònia).

Impacte: Molt limitat doncs, si bé es preveu una inversió de 400 milions d'euros provinents del FSE+ a Catalunya en el període 2021-2027, l'habitatge no apareix entre els àmbits temàtics del programa. De forma indirecta, però, es pot entendre que el suport a col·lectius vulnerables pot incidir en la seva capacitat d'accedir a l'habitatge.

²⁶ Més informació: <https://gaue.diba.cat/ca/plans-edil-dens-locales-2021-2027>.

2.4.3. *Next Generation EU*

El Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR) és un instrument temporal que constitueix l'eix central del *Next Generation EU*, el pla de la Unió Europea per a la reconstrucció i reforma posterior a la crisi de la COVID-19. Com a contrapartida per rebre fons europeus, els Estats Membres de la Unió Europea han de dur a terme un conjunt de reformes i inversions públiques amb l'objectiu d'enfortir les seves economies i fer-les més sostenibles i preparades per a la transició ecològica i digital; i afrontar els reptes específics de cada país identificats en les recomanacions identificades en el marc del Semestre Europeu.

El MRR té un pressupost total de 723.800 milions d'euros, i s'estructura en sis pilars:

- Transició verda.
- Transformació digital.
- Creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu.
- Cohesió social i territorial.
- Resiliència sanitària, econòmica, social i institucional.
- Polítiques per a la propera generació.

El quart pilar, sobre cohesió social i territorial, té com a objectiu general promoure la cohesió econòmica, social i territorial de la UE, contribuint a mitigar l'impacte social i econòmic de la crisi de la COVID-19 i a implementar el Pilar Europeu de Drets Socials.

Les mesures relacionades amb l'habitatge assequible i social figuren en els plans de recuperació de diversos estats, entre els quals Espanya. Els plans nacionals de recuperació inclouen una diversitat de mesures en matèria d'habitatge, entre les quals es troben:

- Reforma de la política d'habitatge, i modificacions legals i normatives en l'àmbit de l'habitatge.
- Desenvolupament d'habitatge públic i per a persones en situació vulnerable.
- Construcció i renovació d'habitatge social, i millora de les condicions d'habitabilitat.
- Programes Primer la Llar (Housing First) d'atenció al sensellarisme.
- Rehabilitació energètica i renovació de l'habitatge social.

En el cas d'Espanya, el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència inclou un Programa de Rehabilitació d'Habitatge i Regeneració Urbana, amb una inversió total estimada de més de 15.000 milions d'euros (dels quals 2/3 procedents de finançament europeu), i que ha destinat 1.000 milions d'euros a la construcció d'habitatges de lloguer social, uns 160 a Catalunya (Programa 6)²⁷. En l'àmbit de la rehabilitació, Catalunya

²⁷ A juny del 2025, la Generalitat ha mobilitzat ja 156 milions d'euros per a la construcció de 5.815 habitatges de lloguer social i 126,4 milions d'euros per a 7 actuacions de rehabilitació de barris que beneficien a 10.737 habitatges. Font:
https://planderecuperacion.gob.es/sites/default/files/2025-06/23062025_CATALUNA_JUNIO_2025.pdf

disposa d'un pressupost inicial de 480 milions d'euros, entre subvencions i finançament, per al desplegament de 4 programes:²⁸

- Programa 1: Rehabilitació a nivell de barri.
- Programa 3: Rehabilitació d'edificis.
- Programa 4: Millora de l'eficiència energètica en habitatges.
- Programa 5: Llibre de l'Edifici i redacció de projectes de rehabilitació.

Així mateix, el programa 2 de suport a les oficines de rehabilitació ha permès desplegar aquest instrument com a mecanisme de suport en la tramitació dels ajuts a la rehabilitació.

En l'àmbit del finançament, el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència també ha creat una línia de préstecs a promotores privades i entitats públiques de fins al 100% de la inversió i amb un pressupost total de 4.000 milions d'euros.²⁹

Paral·lelament, el Pla recollia entre les seves reformes una "Nova Política d'Habitatge" que s'hauria concretat en l'aprovació de la Llei 12/2023 pel dret a l'habitatge.

3. Noves línies de suport previstes abans de 2027³⁰

3.1. Fons Social pel Clima

Objectiu general: És una eina creada per la UE per mitigar els impactes socials i econòmics de l'estratègia de reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, que afecta edificis, transport per carretera i altres sectors. El seu objectiu és garantir una transició justa cap a la neutralitat climàtica, oferint suport directe a les llars i grups vulnerables, especialment aquells en situació de pobresa energètica o de transport³¹.

Objectius específics relacionats amb l'habitatge: Els Estats Membres podran utilitzar els fons per finançar millores com l'eficiència energètica, la renovació d'edificis, energies renovables, mobilitat sostenible i ajuts temporals a la renda. Per accedir-hi, hauran de presentar Plans Socials Nacionals pel Clima l'any 2025 per tal d'implementar-se durant el període 2026-2032.

Exemples de projectes finançables: El programa encara no ha arrencat, si bé s'articularà principalment a partir de subvencions a fons perdut directament a les

²⁸ [Web de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya](#).

²⁹ Més informació: <https://www.ico.es/web/guest/prestamos-plan-recuperacion/ico-vivienda>.

³⁰ No s'ha inclòs el Fons de Transició Justa (FTJ) al no ser d'aplicació a Catalunya en el marc del programa 2021-2027. Més informació: <https://fondoseuropeos.gob.es/es-es/FicherosProgramas/FTJ/FTJ.pdf>

³¹ Més informació: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-statements/social-climate-fund_en#budget-programming-and-implementation

persones beneficiàries. Els plans nacionals podran incloure suport a la rehabilitació d'edificis, la creació d'habitatge social energèticament eficient, o la implementació de solucions d'eficiència energètica, entre d'altres.

Impacte: Amb un pressupost de 65.000 milions d'euros, i una aportació addicional mínima del 25% per part dels Estats Membres (dotació mínima per Espanya de 6.800 milions d'euros), la seva capacitat d'incidència pot ser notable. Malgrat això, el seu enfocament en neutralitat climàtica i eficiència energètica molt probablement prioritzarà el suport a la rehabilitació d'edificis per sobre del suport a la construcció d'habitatge social i assequible.

3.2. *Revisió intermèdia de la política de cohesió*

La Comissió Europea ha proposat canvis en la política de cohesió de la UE com a part de la seva revisió intermèdia pel període 2021-2027. L'objectiu és alinear millor les inversions de la UE amb prioritats estratègiques com la competitivitat, la descarbonització, la defensa, l'habitatge assequible i la transició energètica, mentre es continua reduint les disparitats econòmiques, socials i territorials.

En aquesta línia, la Comissió permetrà duplicar la quantitat de finançament de la política de cohesió per a l'habitatge assequible, decisió que en última instància recaurà en els Estats Membres.

3.3. *Regulació dels habitatges d'ús turístic*

El nou Reglament sobre serveis de lloguer d'allotjaments de curta durada (2024/1028), que serà aplicable a partir de maig de 2026, augmentarà la transparència sobre la identitat de la persona amfitriona, la ubicació de l'immoble i la durada del lloguer, dotant a les autoritats nacionals de les dades necessàries per adoptar mesures de control. La 7a Directiva de Cooperació Administrativa (DAC 7) requereix així mateix que les plataformes digitals informin dels ingressos obtinguts, mentre que el Paquet de l'Edat Digital garantirà que les plataformes de lloguer a curt termini cobren i recaptin l'IVA en nom de l'amfitrió o amfitriona.

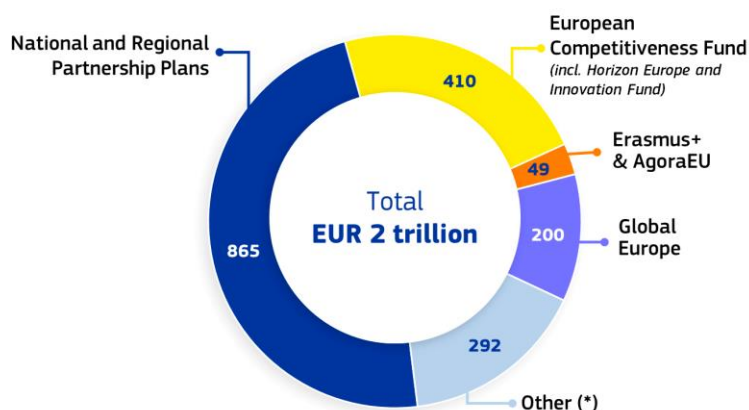
Malgrat aquestes primeres iniciatives, és probable que la Comissió Europea adopti mesures addicionals en els propers mesos.

4. Marc Financer Pluriennal 2028-2034

La Comissió Europea va presentar el passat 16 de juliol una proposta per al període de programació 2028-2034 que canvia substancialment l'estructura del pressupost comunitari. L'habitatge no apareix com una de les temàtiques estructurants del pressupost, si bé la Presidenta de la Comissió ha anunciat que en serà una de les prioritats transversals³².

L'habitatge recaurà principalment en els Plans Nacionals i Regionals d'Associació, que concentraran més de la meitat del pressupost comunitari. A la pràctica, això suposarà que seran els Estats Membres i les regions els responsables d'establir les prioritats en matèria d'habitatge, en línia amb les prioritats de la Unió Europea, i seguint la lògica operativa dels fons *Next Generation EU*.

S'estima que dels 2 bilions d'euros de pressupost total, 88.000 milions correspondran a l'estat espanyol.

Font: Comissió Europea 2025.

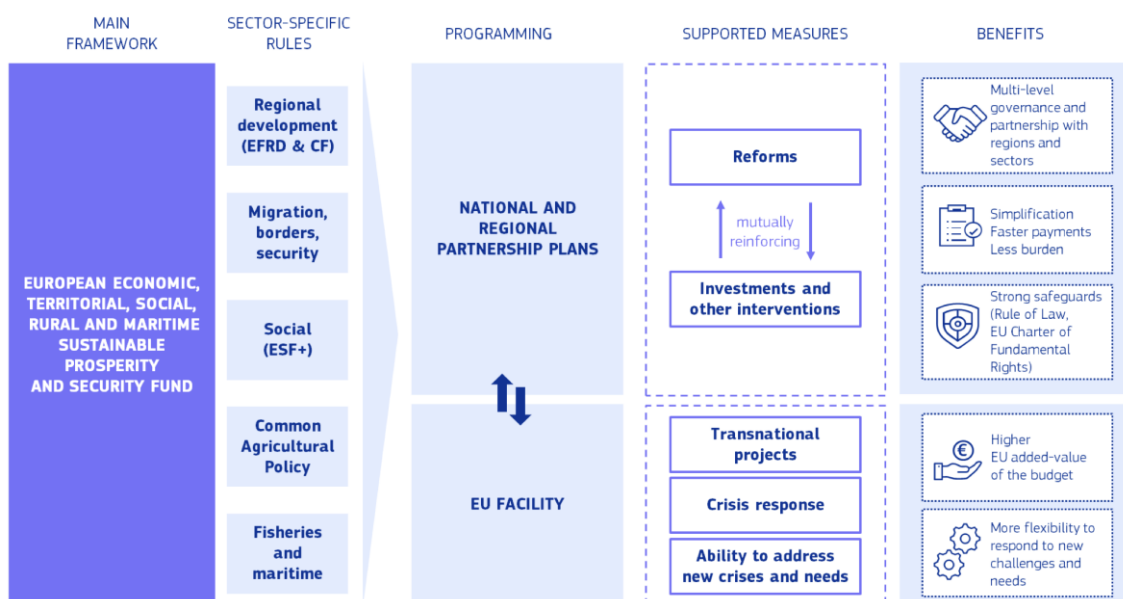
4.1. Plans Nacionals i Regionals d'Associació

Els Plans Nacionals i Regionals d'Associació inclouran els fons FEDER i FSE+ actuals, entre d'altres (14 en total). Els plans seran co-finançats amb els governs nacionals i regionals, amb un valor total de 865.000 milions d'euros (inclosos 50.000 milions provinents del Fons Social pel Clima) i dotaran de més flexibilitat per adaptar-se a les realitats locals.

³² Per a l'apartat corresponent al proper Marc Financer Pluriennal s'ha extret la informació fonamentalment del document: *Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. A dynamic EU Budget for the priorities of the future - The Multiannual Financial Framework 2028-2034*. Disponible a: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/eu-budget-2028-2034_en

Es proposa que 450.000 milions d'euros es destinin al desenvolupament regional, 280.000 dels quals per a les regions menys desenvolupades. Com a mínim el 14% del pressupost s'haurà de destinar a inversió social (a la implementació del Pilar Europeu de Drets Socials), si bé desapareix la reserva per a inversions en desenvolupament urbà sostenible dels FEDER (actualment del 8%).

En el marc d'aquests Plans també es desenvoluparà l'*EU Facility* –amb un pressupost estimat de 63.000 milions d'euros–, un programa de suport gestionat a nivell comunitari i que podria tenir incidència en l'àmbit de l'habitatge (subvencions, garanties i altres instruments de finançament).

Font: Comissió Europea 2025. [A dynamic EU Budget for the priorities of the future - The Multiannual Financial Framework 2028-2034](#).

El pressupost proposat per la Comissió Europea també preveu una partida de més de 10.000 milions d'euros per a Interreg.

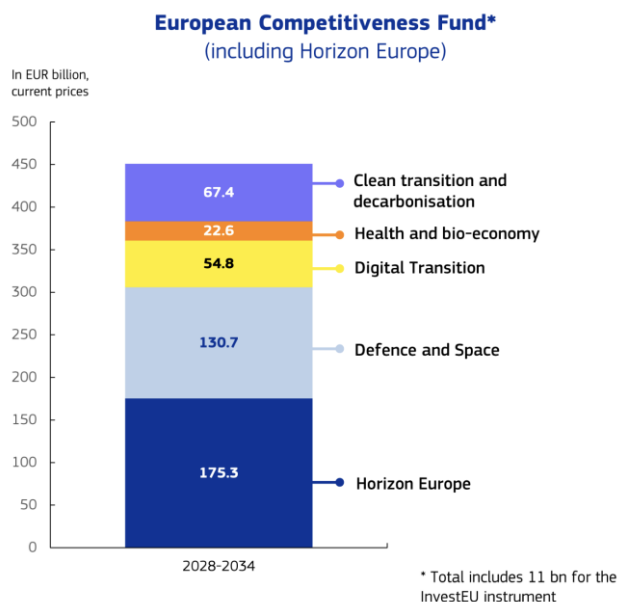
També s'ha anunciat la creació d'un Fons Social Europeu, successor del FSE+ actual, amb potencial per incidir en la provisió d'habitatge social.

4.2. Fons Europeu de Competitivitat

Amb l'objectiu d'impulsar la innovació i la competitivitat de l'economia europea en els àmbits prioritaris per a la Unió Europea, aquest nou fons posarà a disposició diferents instruments de finançament per valor de 450.000 milions d'euros³³. Es desenvoluparà

³³ Als 409.000 assignats directament al Fons Europeu de Competitivitat s'hi sumen els fons provinents del Fons d'Innovació i Horitzó Europa.

en paral·lel i de forma integrada amb el futur programa Horitzó Europa i incorporarà també InvestEU com a principal mecanisme de mobilització de capital privat.

Font: Comissió Europea 2025. [A dynamic EU Budget for the priorities of the future - The Multiannual Financial Framework 2028-2034](#)

Malgrat les sinèrgies amb el futur Horitzó Europa, aquest programa continuarà tenint una estructura pròpia, amb un pressupost global de 175.000 milions d'euros. Així mateix, la NEB Facility formarà part del Pilar II del nou programa marc en el proper MFP.

Pillar I	Pillar II	Pillar III	Pillar IV
EXCELLENT SCIENCE	COMPETITIVENESS AND SOCIETY	INNOVATION	EUROPEAN RESEARCH AREA
€44.079 BILLION	€75.876 BILLION	€38.785 BILLION	€16.262 BILLION
EUROPEAN RESEARCH COUNCIL	COMPETITIVENESS ¹ :	EUROPEAN INNOVATION COUNCIL	ERA POLICIES
MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS	1. Clean Transition and Industrial Decarbonisation	INNOVATION ECOSYSTEMS AND THE KNOWLEDGE TRIANGLE	RESEARCH AND TECHNOLOGY INFRASTRUCTURES
SCIENCE FOR EU POLICIES	2. Health, Biotech, Agriculture and Bioeconomy		WIDENING PARTICIPATION AND SPREADING EXCELLENCE
	3. Digital leadership		
	4. Resilience and Security, Defence Industry and Space		
	SOCIETY:		
	1. Global societal challenges		
	2. EU Missions		
	3. New European Bauhaus Facility		

Font: Comissió Europea 2025. [Europe's Budget. Horizon Europe Factsheet.](#)

4.3. Principals fites

Malgrat que encara hi ha força incertesa sobre la forma final que acabi adoptant el nou pressupost pluriennal de la UE, sembla clar que la lògica dels *Next Generation EU* a partir de plans nacionals serà la que predomini en el proper període. S'observa doncs una tendència a la centralització dels fons en detriment de les regions i les entitats locals, que no apareixen com a socis principals.

Desapareix la reserva del 8% dels FEDER per a desenvolupament urbà sostenible, però apareix una reserva dels fons assignats als Plans Nacionals i Regionals d'Associació del 14% per a polítiques socials. També es crea l'*EU Facility*, que podria incidir en habitatge, tot i que encara no queda del tot clar.

Es manté la lògica i rellevància del programa Horitzó Europa en l'àmbit de la innovació, i també apareix el Fons Europeu de Competitivitat, que podria ser rellevant per a la millora de la productivitat en el sector de la construcció.

Amb tot, cal restar amatents a les negociacions que es produiran en els propers mesos.

5. Característiques principals dels programes analitzats

La Diputació de Barcelona gestiona el portal en línia [Guia d'Ajuts de la Unió Europea \(GAUE\)](#) on es poden consultar les convocatòries europees obertes i previstes d'interès per als ens locals i les seves principals característiques.

A la taula següent es mostra de manera indicativa en quins programes hi ha convocatòries obertes o està previst que n'hi hagi. Així mateix, es fa una valoració del nivell de finançament: alt, mig o baix segons el volum de finançament de les convocatòria; co-finançament en cas de que les entitats participants hagin de finançar parcialment el projecte. També es fa una valoració estimada del nivell de dificultat a l'hora de sol·licitar el projecte: alta, mitja o baixa segons el nivell de competència en el programa/iniciativa i el grau de complexitat de la preparació de la documentació a presentar.

Programa iniciativa	Estat actual i previsió de convocatòries ³⁴	Suport financer	Dificultat per a sol·licitar
URBACT	Obert (previsió abril 2026)	Baix / co-finançament	Mitja
Iniciativa Urbana Europea (EUI)	Obert (previsió d'una convocatòria EUI-IA el 2026)	Alt	Alta (projecte madur i altament innovador)
Horitzó Europa	Obert	Alt / els ens locals no han d'aportar co-finançament	Alta competència
New European Bauhaus (NEB)	Obert	Alt / els ens locals no han d'aportar co-finançament	Alta competència
Net Zero Cities	Possibilitat de convocatòries	Baix	Mitja
Driving Urban Transitions (DUT)	Obert	Sense suport financer per als ens locals	Mitja
Joint Programme Initiatives Urban Europe (JPI EU)	Tancat (derivació a DUT)	Baix / suport complementari	Mitja
City2City	Permanentment oberta (diversos terminis)	Baix / suport complementari	Baixa
LIFE	Previsió de noves convocatòries a l'abril de 2026	Mig / co-finançament	Mitja
EU City Facility (EUCF)	Tancat	Baix / suport complementari	Alta (projecte madur)
Ciutadania, Igualtat, Drets i Valors (CERV)	Previsió de noves convocatòries el 2026	Baix / suport complementari	Baixa
Programa Mercat Únic (SMP)	Obert	Baix / suport complementari	Mitja
InvestEU	Obert (mitjançant bancs intermediaris)	Alt / co-finançament	Alta
FEDER (Programa Plurirregional Espanya)	Obert	Alt / co-finançament	Mitja (convocatòries estatals)
FEDER (Programa Operatiu Catalunya)	Obert	Alt / co-finançament	Mitja (convocatòries Generalitat)
Next Generation EU	Tancat (majoritàriament)	Alt	Mitja (convocatòries estatals i de la Generalitat)

Font: elaboració pròpia.

³⁴ Informació disponible a inicis octubre 2025.

6. Conclusions

L'habitatge no és una competència directa de la Unió Europea, i la seva intervenció en aquest àmbit ha estat històricament limitada i indirecta. Tot i això, en els darrers anys les institucions europees han anat assumint un paper més actiu, especialment a través del suport a la rehabilitació energètica del parc d'habitatges existent i, progressivament, mitjançant iniciatives per mantenir i ampliar l'oferta d'habitatge social i assequible. En aquest context, els fons de recuperació *Next Generation EU* han suposat un punt d'inflexió, incrementant la capacitat d'acció europea en matèria d'habitatge. A la vegada, programes com URBACT, la Iniciativa Urbana Europea, Horitzó Europa i les iniciatives com la New European Bauhaus, LIFE i altres programes ofereixen oportunitats per treballar l'àmbit de l'habitatge des de diferents vessants.

Davant l'empitjorament generalitzat de la crisi d'assequibilitat a tot Europa, la Comissió Europea ha fet un pas significatiu nomenant el primer Comissari Europeu d'Habitatge i anunciant la presentació d'un Pla Europeu d'Habitatge Assequible previst per a finals de 2025 o principis de 2026. Les negociacions pel nou Marc Financer Pluriennal de la UE ja estan en marxa i, tot i les declaracions ambicioses dels responsables comunitaris, les primeres informacions no apunten a una transformació substancial dels instruments de suport europeus en aquest àmbit.

Ahora, es detecta una tendència centralitzadora a través de plans estatals, seguint un esquema similar al dels fons *Next Generation EU*, en què les regions i els ens locals tenen un paper essencialment executiu. En aquest context, el rol dels ens locals com a catalitzadors d'iniciatives entorn a projectes reals esdevé clau, especialment per traduir les polítiques europees en actuacions concretes i adaptades al territori. Tot i aquest enfocament centralitzat, s'espera que el model de la quàdruple hèlix –de col·laboració entre administracions públiques, centres de recerca, sector empresarial i societat civil– continuï sent clau per impulsar projectes innovadors amb participació europea en els propers anys.